

جایگاه پژوهش در حوزه های علمیه خواهران

خانم زینب پورحمزه

قال علي (عليه السلام): «العلم سلطان من وجده صال به و من لم يجده صيل عليه» علم، قدرتي است که هرکس آن را بیابد بر دیگران غلبه پیدا خواهد کرد و هرکس به آن دست نیابد دیگران بر او پیروز خواهند شد.

در فرهنگ اسلامي، علم و دانش يکي از پايه هاي اقتدار به شمار مي رود. به همين سبب، توسعه علمي به عنوان يکي از راهبردهاي کليدي کشور اسلامي مان مطرح مي گردد؛ بدان معنا که جامعه علمي پس از دست يابي به منابع غني و اصيل و انبوه سازي اطلاعات موجود، درصدد تحليل و توليد علم برآمده و علوم نافع و علمي تأثيرگذار را به جهان بشري تقديم نمايد.

رهبر معظم انقلاب نيز همواره تأکيد دارند که يکي از عوامل ماندگاري و پيشرفت در جهان امروز، توسعه علمي، همگام با سرعت جهاني آن است و وقفه علمي موجب عقبگرد فرهنگي است.

بررسي تاريخ گذشته تمدن اسلامي از شکوفايي و ظهور دوران طلایي اين تمدن حکايت مي کند. ظهور بزرگاني چون علامه حلي، خواجه نصير طوسي، فارابي، خوارزمي رازي، ابن سينا و ... در دوران گذشته در بستر تمدن اسلامي گويايي اين مطلب است که پرورش چنين نخبگاني دور از ذهن و خارج از توان آینده سازان ايران اسلامي نخواهد بود. علمي همچون علامه حلي (ره) که در نوجواني به درجه اجتهاد نائل گرديده، در اوان جواني زعامت و مرجعيت شيعیان را به عهده گرفت، مي تواند به عنوان الگو، مسير حرکت پژوهشگران جوان را در راستاي اهداف عاليه روشن نمايد.

جشنواره «علامه حلي (ره)» با اين پيام تشکيل مي شود که حوزويان با تأسي از سیره اهل بيت (ع) و علمي اسلامي مي توانند در عرصه زندگي ديني و حرکت به سوي تشکيل جامعه ايده آل ديني قدم هاي شايسته اي بردارند.

در اين زمينه حضور استادان متعهد و توانمند، تشويق ها و حمايت هاي مادي و معنوي پژوهشگران، به ايجاد انگيزه ايشان کمک شاياني خواهد کرد؛ زيرا استادان و پژوهشگران، به دور از دغدغه هاي اقتصادي و معيشتي و با آرامش فکري مي توانند درخشش هاي عميق و ثمربخشي را به منصفه ظهور در آورد و بدین ترتيب حوزه هاي علميه جایگاه واقعي خود را در توليد علم و پرورش پژوهشگر باز خواهد يافت.

به عبارت ديگر مي توان گفت احياي دوران طلایي شکوفايي مسلمان، زماني محقق مي گردد که پژوهشگران ابتدا براساس نقشه اي جامع و طراحي هدفمند، آموزه هاي ديني خود را در ارتباطي معنادار با ساير علوم مورد تحليل قرار دهند و سپس متناسب با نياز افراد و جوامع امروز به توليد علم و دانش پرداخته، همچنين جهت کشف معاني آفرينش، گام هاي شايسته بردارند که اين، همان پژوهش است. توجه به اين مسئله ضروري است که طبقه بندي، چينش، ترجمه، بازخواني آثار ديگران و اقداماتي نظير اين موارد، به تنهائي پژوهش به شمار نمي آيند؛ حقيقت پژوهش، جوشش علمي است که از دغدغه مندي و درونمايه هاي فکري پژوهشگر آغاز مي شود و در فرايندي تعريف شده و مسيري مشخص به توليد علم و حل مسئله مي انجامد.

علمي که به فرموده اميرالمؤمنين علي (ع)، غلبه بر افکار را به همراه دارد و انسان ها را به سمت شناخت واقعيت ها و حقايق عالم هستي هدايت مي کند و موجب شناخت خود و خالق کائنات و اعتلاي فکر، منش، شخصيت، اعتقادات و رفتارهاي ما شده، در پي آن انسان ها از آن در جهت تکامل و کسب آرامش بهره مند مي شوند. طبقه تأثيرگذار با حضور فعال در اجتماع مي تواند به آسيب هاي موجود پي برده، نياز هاي جامعه را شناسايي کند و مبتني بر شواهد علمي، در جهت تکامل معنوي آحاد جامعه تلاش نمايد. انتظار مي رود افراد مستعدي که مصداق آيه شريفه «الله فضل بعضکم علي بعض في الرزق» مي باشند، به شکرانه چنين رزق مبارکي که نصيبشان گرديده است، اندیشه خود را در مسير صحيح به کار گيرند تا به توليدات ارزشمندي نائل گردند.

آنچه بیان شد، مورد عنایت ویژه رهبر معظم انقلاب بوده و در ابلاغ سیاست‌های کلی علم و فناوری، مسایل ذیل مورد توجه ایشان قرار گرفته است: تولید علم و توسعه نوآوری و نظریه پردازی، تحول و ارتقاء علوم انسانی به ویژه تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی، شناسایی نخبگان و پرورش استعدادهاي درخشان و حفظ و جذب سرمایه‌های انسانی، تقویت و گسترش گفتمان تولید علم و جنبش نرم افزاري در کشور، تشکیل کرسی‌های نظریه پردازی و تقویت فرهنگ تبادل آراء و تضارب افکار و آزاداندیشی علمی، تحکیم و تعمیق پیوند حوزه و دانشگاه و تقویت همکاری های مستمر راهبردی، تعیین اولویت ها در آموزش و پرورش با توجه به مزیت ها و ظرفیت ها و نیازهای استانی و کشوری ، از جمله مسایل مهمی است که ایشان بر آن تأکید نموده اند.

مدیریت حوزه علمیه خواهران استان تهران نیز به‌عنوان یکی از مجامع علمی کشور، شناسایی ظرفیت های موجود در میان طلاب خواهر و زمینه سازی برای تقویت و بهره مندی از این ظرفیت را در دستور کار خود قرار داده است. به‌عنوان نمونه ، امروز با ایجاد زمینه رقابت علمی بین فضلا و طلاب از طریق برگزاری جشنواره‌هایی مانند جشنواره علامه حلی(ره)، علاوه بر نهانینه کردن روش تحقیق استاندارد در بین طلاب خواهر، شاهد ایجاد خودکفایی نسبی علمی پژوهشی حوزه علمیه خواهران به واسطه پرورش بانوان فاضله و عالمه بوده و درحد وسع و توان خود در پی ایجاد تعامل با نهادها و سازمان‌های مرتبط و معرفی این فضلا به جامعه علمی کشور هستیم.

البته بدیهی است به ثمر نشستن چنین تلاش‌هایی نیازمند عزمی همگانی است به گونه‌ای که فرآیند پژوهشگر پروری مستلزم اصلاح سیستم آموزشی به شکل آموزش پژوهش محور و تأسیس مدارس نخبگان و مشارکت مسئولان فرهنگی در راستای تقویت فرهنگ پژوهش می باشد و در سطح خرد، مدارس با شناسایی طلاب مستعد در قدم نخست و ایجاد انگیزه و نشاط پژوهشی و آموزش تدریجی مهارت های پژوهشی در مراحل بعد، راه را برای ورود طلاب به این عرصه مؤثر فراهم می سازند. ایمان به خداوند و عزم راسخ به منظور حرکت در مسیر اعتلای دین خدا، اهتمام جمعی بر اساس برنامه ریزی مناسب و حمایت دست اندرکاران امر ، قطعاً نویدبخش آینده روشنی برای جامعه اسلامی خواهد بود.